

Ontwerptoelichting

Definitief Ontwerp Kelfkensbosplein



Opgesteld: Projectteam Kelfkensbosplein
Opdrachtgever: Bing Yap

Datum: 26 juni 2024
Versie: 2.0

Inhoud

Inleiding	4
Doelstellingen	4
Ontwerpfases.....	4
Uitgangspunten en Eisen van het gepresenteerde VO	5
Mobiliteit	5
Openbare Verlichting	5
Verharding.....	6
Straatmeubilair	6
Parkeergarage.....	6
Gepresenteerd VO en reacties	7
Ondernemers	8
Busmaatschappij (BRENG)	9
Reacties nav de informatieavond 6 februari 2024.....	9
Toegankelijkheid - Zelfregiecentrum.....	11
Adviescommissie Omgevingskwaliteit	11
Commissie Beeldende Kunst	11
Katzir en Fuchs	12
Museum Valkhof	12
Interne beoordeling.....	13
Vervolgproces	14
Planning.....	15

Inleiding

Deze ontwerptoelichting is een schriftelijke toelichting bij het ontwerp van het Kelfkensbos. De toelichting is een uitwerking van het eerder opgestelde ontwerp en plan voor het Kelfkensbos. In dit document wordt een onderbouwing gegeven van de totstandkoming van het huidige definitief ontwerp.

Met de vaststelling van de Gebiedsvisie door het college en gemeenteraad zijn de ambities en algemene kaders vastgesteld voor de transformatie van het Kelfkensbosplein. In deze visie wordt de nadruk gelegd op het vergroten van de verblijfskwaliteit door vergroening, klimaatadaptatie en het zichtbaar maken van het historische verleden.

Doelstellingen

Het Valkhofkwartier wordt erkend als een belangrijke locatie in de binnenstad van Nijmegen, waar bezoekers kennis kunnen maken met de geschiedenis en cultuurhistorie van de stad. Het gebied omvat een unieke concentratie van culturele en historische voorzieningen, zoals het Valkhofpark met de Valkhofkapel en Barbarossa ruïne, de Waalkade, musea, en culturele centra. Daarnaast ligt het gebied in de nabijheid van natuurgebieden zoals de Ooijpolder en de Stadswaard.

Het algemene doel, het wensbeeld voor het eindbeeld van het plein is het huidige stenige karakter om te vormen naar een verblijfsvriendelijk plein omkleed met beplanting. Hierbij moet de link naar het rijke archeologische verleden zichtbaar worden. Ook moet het plein geschikt blijven voor evenementen zoals markt, vierdaagse en kermis.

Ontwerpfases

Na de vaststelling van de gebiedsvisie is het ontwerp van het Kelfkensbos verder uitgewerkt in een schetsontwerp (SO) dat in 2022 is gepresenteerd aan de buurt. Dit schetsontwerp is uitgewerkt naar een voorlopig ontwerp (VO), dat begin dit jaar is gepresenteerd aan omliggende ondernemers, bewoners en gebruikers van het plein. Dit heeft geleid tot voornamelijk positieve reacties. Het VO is daarnaast getoetst door interne disciplines en externe partijen. In deze ontwerptoelichting wordt aangegeven welke reacties, opmerkingen zijn ontvangen en of deze zijn verwerkt in het definitief ontwerp (DO) en op welke wijze. Het DO is het vertrekpunt voor het vergunningenproces en de verdere technische uitwerking richting een uitvoeringsontwerp (UO) en contract, dat de basis vormt voor de aanbestedingsprocedure.

Uitgangspunten en Eisen van het gepresenteerde VO

Bij het opstellen van het SO zijn in hoofdlijn de onderstaande uitgangspunten gehanteerd. Deze zijn voor het VO nog steeds bindend. De voornaamste randvoorwaarden en vraagstelling voor het ontwerp zijn:

Algemeen; verbeter het verblijfsklimaat van het plein, transformeer het plein van een stenige oppervlak naar een plein waar bezoekers prettig kunnen verblijven, ook op dagen wanneer er geen evenementen zijn of markt.

Groen en Klimaatadaptatie:

Meer groen toevoegen voor een natuurlijke overgang naar het Valkhofpark, het Valkhofmuseum, de historische binnenstad, de Stadswaard, en het verbeteren van het verblijfsklimaat op het plein.

Historische Verbindingen:

Zichtbaar en beleefbaar maken van onze historische Romeinse geschiedenis (tevens een Limes-eis). Het Romeinse verleden wordt gevisualiseerd door standbeelden. Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheid om de grachten van het Romeinse Castellum te visualiseren

Mobiliteit

Vanuit verkeersoptiek zijn de onderstaande uitgangspunten aangehouden:

- Snelheidsregime en Verkeersintensiteit: De wegen rondom het plein moeten geschikt zijn voor al het verkeer met een snelheidsregime van 30 km/u.
- Verkeersveiligheid van het plein en omliggende wegen.
- Looproutes: Verbetering van looproutes, toegankelijkheid en bewegwijzering naar diverse musea, de binnenstad, fietsenstallingen en bushaltes. Vanuit de Singel dient een goede looproute voorlangs de horeca aan het Kelfkensbos worden ingepast.
- Bushaltes en Verkeersstructuur: Bushaltes, havens en hokjes blijven op het plein aanwezig, de verkeersstructuur sluit goed aan op de Kop Burchtstraat. Bereikbaarheid van parkeergarages moet gewaarborgd blijven. Bushaltes worden wel anders gepositioneerd zodat er een betere verkeersdoorstroming is.

Openbare Verlichting

Het verlichtingsplan wordt verder afgestemd op de nieuwe standaard voor binnenstadverlichting, waarbij historische aspecten kunnen worden belicht volgens het Lichtplan Nijmegen.

Er vindt afstemming plaats met de regisseur Veiligheid over de verlichting.

Verharding

De toegepaste verharding moet vlak, stroef en maatvast zijn, geschikt voor zwaar verkeer, en duurzaam. Donkere kleuren worden zoveel mogelijk vermeden om hittestress te voorkomen. Te lichte kleuren kunnen op zomerse dagen leiden tot verblinding en worden ook vermeden. Gemêleerde kleuren hebben de voorkeur vanwege onderhoudsgemak.

De inrichting dient te voldoen aan de richtlijnen van toegankelijkheid.

Straatmeubilair

Er moet een selectie plaatsvinden op actualiteit en onderhoudsvriendelijkheid van het straatmeubilair, met coating voor lichtmasten en palen om stickers te voorkomen.

Economie en Evenementen

Het plein moet geschikt blijven voor festiviteiten als de Vierdaagse, evenementen en de markt.

Parkeergarage

De bereikbaarheid en toegankelijkheid van de parkeergarage moet gegarandeerd blijven tijdens en na de herinrichting, met afstemming op de vervanging van de dakbedekking.

Constructief zijn er beperkingen op het dek, het ontwerp kan/mag niet tot overbelasting van het dek leiden.

Gepresenteerd VO en reacties

Begin 2024 zijn verschillende ontwerppresentaties georganiseerd met een vertegenwoordiging van omwonenden, ondernemers, nutsbedrijven, evenementorganisatoren en markt over de herinrichting van het plein. Van deze presentaties en gesprekken zijn verslagen als bijlage toegevoegd bij deze ontwerptoelichting.

Het gepresenteerde VO is goed ontvangen. Er zijn een aantal zorgen en wensen geuit vanuit verschillende gebruikers en belanghebbenden. Hierna wordt een samenvatting gemaakt van de belangrijkste opmerkingen, wensen die tijdens het participatietraject van het VO zijn ontvangen. De opmerkingen zijn door de betrokkenen positief kritisch geplaatst, het gepresenteerde ontwerp diende zo veel mogelijk gehandhaafd te blijven.

Evenementen en Markt

Vanuit met name de kermis en Vierdaagsefeesten zijn er kritische reacties op het ontwerp. Voor deze evenementen is er in het ontwerp minder ruimte; het oppervlak voor evenementen gaat terug van ca 6000 m² naar ca 4000 m².

Met name vanuit de kermis komt de reactie dat dit te weinig ruimte is. Vanuit de 4-daagse zijn zorgen geuit over de totale afname van evenementenruimte in de binnenstad door vergroeningsprojecten (Kelfkensbos, Burchtstraat).

De markt kan in de huidige vorm (qua aanbieders, de opstelling wordt gewijzigd) op het Kelfkensbos blijven. Vanuit de markt is derhalve positief op het ontwerp gereageerd.

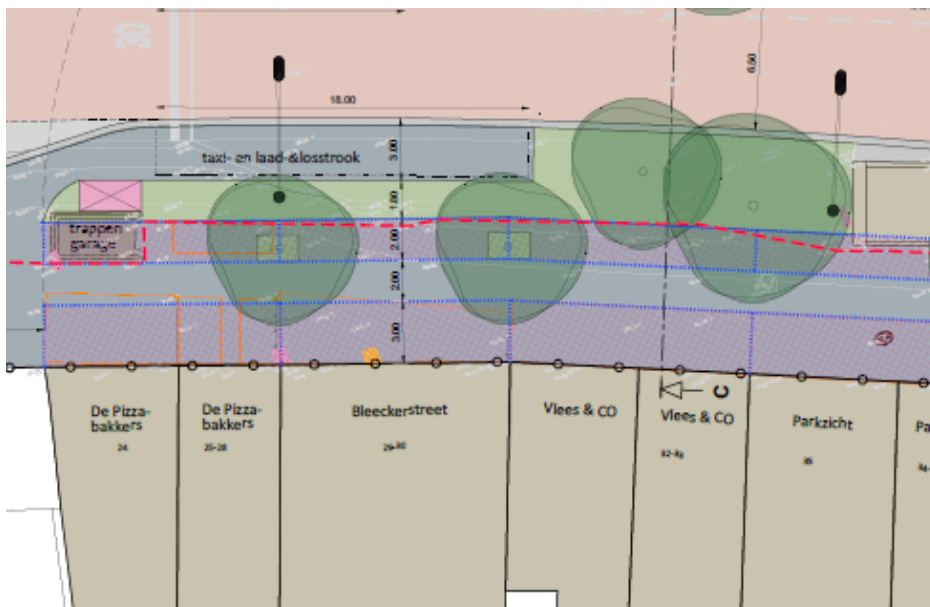
Het nieuwe ontwerp biedt ruimte aan evenementen en kermis, zij het in kleinere of andere vorm. Er zijn verder geen aanpassingen doorgevoerd naar aanleiding van de gemaakte opmerkingen vanuit markt en evenementen met betrekking tot het inperken van groen. Er is onderzoek gedaan naar mogelijkheden voor dubbel gebruik van de groene vakken op het plein. Dit blijkt niet mogelijk binnen de kaders die er zijn.

Ondernemers

Vanuit de ondernemers is positief gereageerd op het ontwerp.

Met de herinrichting worden de terrassen langs het Kelfkensbos anders ingericht. Er wordt een duidelijke brede loopstrook vanaf de Singel richting de Burchtstraat gecreëerd. Ondernemers gaven aan dat als de mogelijkheid gegeven wordt, dat zij graag hun terras iets zouden uitbreiden. Met een halve meter zouden zij al geholpen zijn, omdat zij dan een extra rij tafels kunnen plaatsen.

Vanuit het ontwerp is er weinig tot geen ruimte om de bestaande terrassen uit te breiden. Dit zou ten koste gaan van de loopruimte en het groen. Wel is er in het ontwerp ruimte om naast de bestaande gevelterrassen eilandterrassen te creëren tussen de nieuwe bomen. Deze eilandterrassen moeten zorgen voor nog meer plein-gevoel en aansluiting tussen de Singel en Burchtstraat.



Uitsnede DO; eilandterras en aanliggend terras

In het gepresenteerde ontwerp zijn de afmetingen van de overige terrassen niet verder aangepast. Het ontwerp van de ruimte voor de horecagelegenheden aan de Kelfkensbos biedt ruimte aan verschillende terrasvormen.

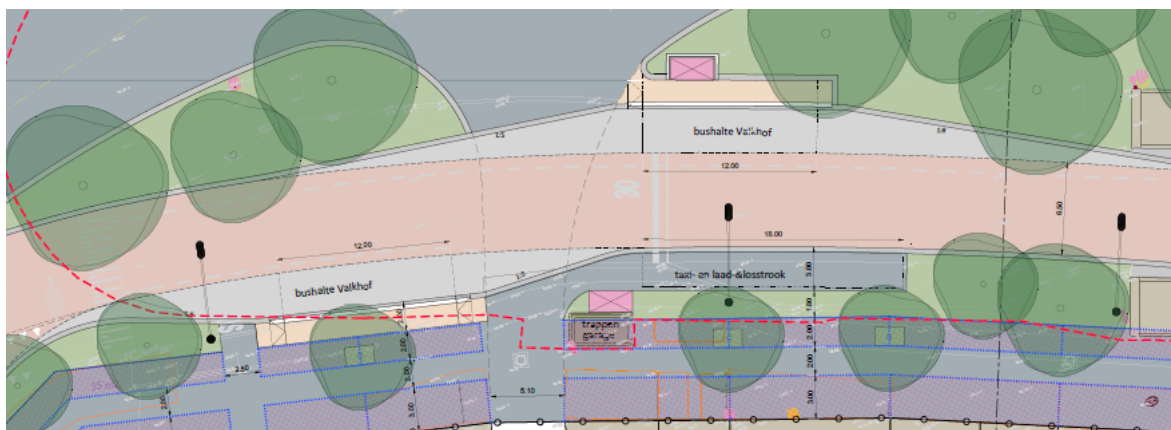
Door ondernemers zijn opmerkingen gemaakt over de soort bestrating. De huidige bestrating van de Hoogstraat wordt niet positief ontvangen. Deze bestrating is niet 'vlak' en bij langdurig belopen van de bestrating ontstaan klachten als pijnlijke voeten en enkels.

Busmaatschappij (BRENG)

Het ontwerp is besproken met Breng. Deze gesprekken focusten zich hoofdzakelijk op het gebruik van de rijbaan Kelfkensbos, Hertogstraat en Voerweg door de bus. Er zijn door Breng opmerkingen gemaakt op de verkeersveiligheid.

Breng stelt dat het handhaven van haltehavens noodzakelijk is voor het halen van de rijtijden en om de verkeersveiligheid te waarborgen. In het gepresenteerde ontwerp was uitgegaan van een 30km zone waarbij halteren op de rijbaan passend is. De intensiteit van het busverkeer is echter erg hoog. Er halteren 16 bussen per richting per uur aan het Kelfkensbosplein. Wanneer er geen bushavens worden gecreëerd, leidt dit tot grote opstoppingen en worden rijtijden niet gehaald. Het ontbreken van haltehavens in combinatie met fietsers een versmalde rijbaan is voor Breng en vanuit mobiliteit bezwaarlijk.

De haltehavens zijn verwerkt in het DO, de positionering is in samenspraak met de afdeling mobiliteit bepaald. De positionering van de havens is gewijzigd ten opzichte van de huidige situatie; ze liggen niet meer tegenover elkaar maar zijn schuin tegenover elkaar gepositioneerd om de verkeersveiligheid te kunnen waarborgen.



Uitsnede DO; positionering bushaltehavens

Reacties nav de informatieavond 6 februari 2024.

Op 6 februari is een avond georganiseerd voor alle geïnteresseerden in het voorontwerp. De avond werd goed bezocht. De reacties gemaakt op het ontwerp waren overwegend positief en ander positief kritisch.



Impressie opkomst bewonersavond dd 6 februari 2024

De reacties vanuit de omgeving richtten zich op de verkeersveiligheid en toegankelijkheid van het ontwerp. Net als Breng is aandacht gevraagd voor de fietsers op de rijbaan in combinatie met de bussen en uitrit van de parkeergarage.

Vanuit de bewoners is het verzoek gedaan om een oversteek (zebrapad) in de rijbaan Kelfkensbos aan te brengen, tussen het plein en de horeca aan de zuidzijde.

Met betrekking tot de materialisatie wordt de keuze gemaakt tijdens de technische uitwerking. Bij de keuze voor het materiaal wordt rekening gehouden met de wensen die zijn geuit en eisen die worden gesteld.

De voetgangersoversteek in de vorm van een zebra wordt niet gehonoreerd. De kwestie is voorgelegd aan de afdeling mobiliteit. Zij geven aan dat de intensiteit op de rijbaan Kelfkensbos in de toekomst omlaag gaat als resultaat van de verblijfsvriendelijke (autoluwe) binnenstad. De versmalde rijbaan gecombineerd met groen langs de rijbaan en de lagere snelheid, 30km zone, en de verlaagde intensiteit van het autoverkeer moet oversteken eenvoudiger en veiliger maken.

Binnen het 30-km regime is het niet wenselijk fietsstroken aan te brengen. Vanwege de aangegeven verlaging van de intensiteit van het autoverkeer en verlaging van de snelheid worden geen fietsstroken aangelegd.

Met betrekking tot de uitrit van de parkeergarage, in het ontwerp is de invoegstrook komende vanuit de parkeergarage verlengd. Doordat de uitrit wordt verleng heeft de automobilist meer tijd en ruimte om in te voegen.

Toegankelijkheid - Zelfregiecentrum

Vanuit het Zelfregiecentrum zijn meerdere aandachtspunten meegegeven waarbij het ontwerpen volgens het Handboek Nijmegen Toegankelijk de belangrijkste is. Verder moeten er voldoende invalide parkeerplaatsen beschikbaar zijn, evenals parkeerplaatsen voor bijzondere fietsen, zoals driewielers.

Er is ook dringend het verzoek gedaan voor de bestrating: deze dient zo vlak mogelijk te zijn, geleide lijnen en waarschuwingsvlakken te bevatten en qua kleur dient het verschil tussen straat en trottoirs duidelijk zichtbaar te zijn.

De bestrating op het Hoogstraatje wordt door mensen met een beperking als niet prettig ervaren. Vanuit hetzelfde perspectief wordt gevraagd naar een duidelijk onderscheid in materiaal van de kleur tussen rijbaan en plein. Het onderscheid tussen het materiaal op het plein Hoogstraat en de rijbaan Ridderstraat is moeilijk waarneembaar. Omwonenden (en horeca) geven aan dat er meermaals weggebruikers zijn die over het plein rijden i.p.v. de rijbaan.

Adviescommissie Omgevingskwaliteit

De reactie vanuit de adviescommissies;

Wij zijn tot de conclusie gekomen dat dit principeplan kan leiden tot een bouwplan waar wij; zowel vanuit het oogpunt van welstand als vanuit de optiek van monumentenzorg, kunnen rekenen op een positief advies, met inachtneming van vorenstaande opmerkingen. Wij zien een nader uitgewerkt plan met belangstelling tegemoet.

De opmerkingen waarover wordt gesproken zijn in hoofdlijn de relatie tussen het plein en Valkhofpark meer op te zoeken, de randen van de groenstroken een minder harde uitstraling te geven en daarnaast te streven naar het creëren van een aaneengesloten groene rand rondom het plein.

De randen van de groenvakken worden in het vervolgproces verder uitgewerkt, er wordt gekeken naar hoogteverschillen in de randen, de vormgeving en ook naar de materialisatie. De vakken worden enigszins aangepast; functionele eisen m.b.t. bereikbaarheid staan geen grote wijzigingen van de inrichting toe. Met betrekking tot de aan te planten begroeiing. Het uitgangspunt is en blijft om inheemse vaste begroeiing en bomen met een behoorlijke plantmaat aan te planten.

Zodra de materialisatie vastgesteld is volgt een nieuw overleg met de adviescommissie.

Commissie Beeldende Kunst

De commissie richt zich vooral op de compositie van de kunstwerken en de voorgenomen verplaatsing van de godenpijler. De positionering van de kunstwerken is tijdens een ontwerpssessie met de commissie en ontwerpers bepaald.

Er is nog onderzoek of de kunstwerken als een speelaanleiding of een speeltoestel moeten

worden gezien. Voor een speeltoestel gelden andere regels met betrekking tot de valondergrond en het onderhoud daarvan. Bij een speelaanleiding gelden andere regels en is er minder onderhoud nodig. In de vervolgfase wordt een keuze gemaakt of de kunstwerken als speeltoestel of als speelaanleiding moet worden gezien.

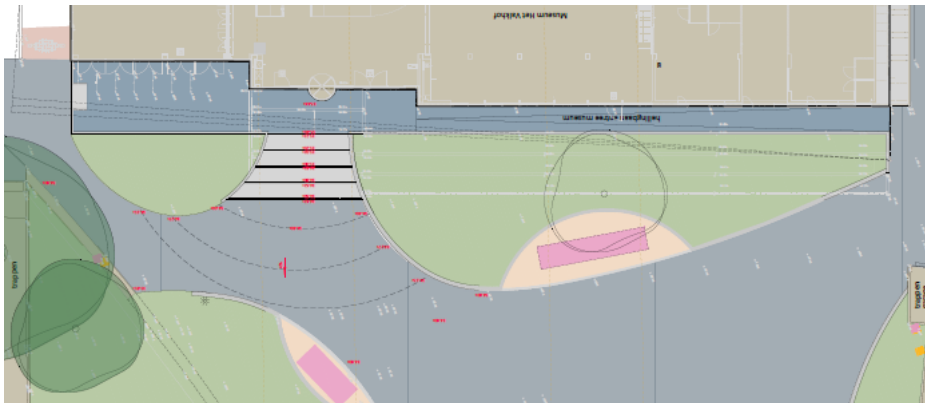
Katzir en Fuchs

De kunstenaars van de godenpijler hebben ingestemd met de verplaatsing van de godenpijler. De functie zonnewijzer (vormgegeven door de bronzen klinkers) hoeft wat hen betreft niet terug te komen op dezelfde manier zoals het nu is aangebracht. Er wordt door hen gekeken naar een andere vormgeving in de rand van het element waarin de godenpijler wordt geplaatst. Dit is onderdeel van de verdere uitwerking van het plein.

Museum Valkhof

Gelijktijdig met de herinrichting van het plein wordt ook het museum verbouwd. Er is veelvuldig overleg geweest met de betrokkenen van het museum om de inrichting van het plein en terras overeen te komen.

Over de vormgeving van het terras, trappartij en toegankelijkheid is veelvuldig overleg geweest. De oorspronkelijke wens om het museum met een hellend vlak aan te sluiten op het plein bleek vanuit de vormgeving en toegankelijkheidseisen niet haalbaar. Uiteindelijk is onderstaand ontwerp eruit gekomen.



Uitsnede DO; Vormgeving toegang museum en terras.

Er vindt nog verder afstemming plaats over de invulling van het groenperk voor het museum.

Interne beoordeling

Naast de externe partijen is intern het ontwerp ter beoordeling/toetsing verspreid. Zoals eerder aangehaald is in samenspraak met de afdeling mobiliteit gekeken naar wenselijkheid van het doorvoeren van wijzigingen naar aanleidingen van opmerkingen en wensen die zijn geuit door gebruikers.

In het HIOR-proces is het schetsontwerp al eerder getoetst. De werkwijze ontwerpen/ projecten in de buitenruimte zoals die binnen de gemeente Nijmegen wordt aangehouden geldt ook voor dit project. Het gepresenteerde VO is door beheer bekeken. Naast technisch inhoudelijke aandachtspunten is zorg geuit op 2 onderdelen; de waterpartij en de groenvakken.

Vanuit beheer is terughoudend gereageerd op een mogelijke waterpartij op het plein. De stortingsgevoeligheid en de onderhoudsintensiteit én kosten van dergelijke systemen zijn hoog.

Met betrekking tot de inrichting van de groenvakken op en rondom het plein wordt meegedacht. In de komende fase van het project worden de vakken technisch uitgewerkt in samenspraak met beheer. Naast de invulling van de groenvakken wordt ook constructief gekeken naar de toelaatbare belasting van het dek.

Belangrijke voetnoot is dat met het opleveren van het UO een beheerparagraaf wordt opgenomen om de beheer behoefte van het plein inzichtelijk te maken.

Vervolgproces

Met het vaststellen van het DO wordt het creatieve proces afgerond en gestart met de technische uitwerking naar een UO. Tijdens de uitwerking blijven de ontwerpers betrokken om een aantal details verder uit te werken en zorg te dragen dat het geschetste beeld daadwerkelijk wordt gerealiseerd.

Wat met de opmerkingen van de belanghebbenden is gedaan wordt teruggekoppeld, de vorm waarin dit gebeurt wordt nog bepaald. Stakeholders als evenementen en horeca worden separaat ingelicht. De omwonenden worden via Mijn Wijkplan geregeld geïnformeerd. We plannen nog een informatiemoment met als doel het definitieve ontwerp te presenteren waarbij de planning en fasering duidelijker is. Afhankelijk van de voortgang van de uitwerking en ook de verbouwing van het museum, wordt dit ergens in het vierde kwartaal dit jaar georganiseerd.

De vragen die intern nog openstaan gaan vooral over materialisatie en het al dan niet aanbrengen van een waterelement. Het realiseren van een waterelement op het plein is op dit moment financieel niet haalbaar, technisch wordt veel gevraagd om boven op het parkeerdek dit te realiseren. In de komende maand wordt/moet hierover uitsluitel volgen.

Om de planning, start uitvoeringswerkzaamheden september 2025, te halen wordt september/oktober 2024 gestart met de vergunningsaanvraag voor de herinrichting van het plein. Vanwege het beschermde stadsgezicht en de archeologische verwachtingswaarde is een uitgebreide vergunningsprocedure benodigd.

Om de vergunning te kunnen aanvragen moet in de komende weken de materialisatie van de randen van het plein en de techniek onder de plantvakken verder worden uitgewerkt. Daarnaast wordt onderzocht of een waterelement aangebracht kan worden. Ook wordt de onderhoudsmaatregel om het dek van de parkeergarage waterdicht te maken bepaald. Ter controle wordt een sterkteberekening gemaakt voor de dakconstructie in de nieuwe situatie.

De definitieve keuze voor materialisatie van het plein, type straatmeubilair is niet noodzakelijk voor de aan te vragen vergunningen. Deze keuze kan na september/oktober nog worden gemaakt. De kunstwerken zijn in hoofdlijn voldoende uitgewerkt om in een vergunningsprocedure te worden meegenomen. De uitgebreide vergunning zal naar verwachting begin 2025 ter inzage worden gelegd en heeft een doorlooptijd van een half jaar.

Planning

Het uitgangspunt voor de planning is dat de realisatie van het Kelfkenbos start na de verbouwing van het Valkhofmuseum, na de Vierdaagsefeesten van 2025. In de periode september 2025 tot aan de zomerfeesten van 2026 moeten de werkzaamheden op en rondom het plein plaatsvinden.

Hoofdfijnen planning project Kelfkensbosplein																											
16-5-2024																											
Taak	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Q1	Q2	Q3
2. Definitie fase																											
PvL collegevoorstel maken																											
PvL ondersteund AO																											
Combi PO, bestuurlijk vastleggen																											
Zomerreces																											
College voorstel? (uitslag combi PO)																											
3. Ontwerpfase																											
VO																											
DO																											
Bewoners avond																											
DO goedgekeurd door AO en PL																											
4. Voorbereidingsfase																											
Vergunning																											
Bested (LO)																											
Aanbesteding																											
Contract teken AO en PL																											
5. Realisatiefase																											
Uitvoering																											
Opleveren																											

Planning herinrichting Kelfkensbos op hoofdlijnen

Vooralsnog wordt in de planning ervan uitgegaan dat de beplantingswerkzaamheden en mogelijke plaatsing van de kunstwerken van Fernando Sánchez Castillo eind 2026, na de zomerfeesten, worden gerealiseerd. De beplanting aanbrengen in de zomer zorgt voor zeer hoge uitval van beplanting. Met betrekking tot het ontwerp en werkzaamheden van Fernando Sánchez Castillo wordt in de komende weken de planning van het ontwerpproces duidelijk.